

Kratko o Švedskoj srednjoj školi

Svi mladi u Švedskoj koji su završili osnovnu školu imaju pravo na trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje. Srednjoškolsko obrazovanje stvara dobru osnovu za profesionalnu djelatnost, nastavljene studije, osoban razvoj i aktivno učestvovanje u društveni život.

18 nacionalnih programa

Sa školskim zakonom koji je stupio na snagu 1 jula 2011 upoređuju se nezavisne i javne srednje škole.

U srednjoj školi ima 18 nacionalnih programa, 12 stručnih programa i 6 fakultetsko-pripremnih programa. Svi programi u srednjoj školi su trogodišnji.

Nakon stručnog programa učenici trebaju biti dobro pripremljeni za profesionalni život, a obrazovanje treba imati dobar kvalitet i voditi do sposobnosti u struci. Nakon obrazovanja treba biti moguće da se započne profesionalni put. Svi učenici u stručnom programu imaju također mogućnost postići osnovnu kvalifikaciju za univerzitetske studije u toku srednjoškolskog obrazovanja. Da bi se to postiglo potrebno je da učenik bira kurseve koji daju osnovnu kvalifikaciju za univerzitetske studije.

Nakon fakultetsko-pripremnog programa učenici trebaju biti pripremljeni za univerzitetske studije.

Osim toga ima još pet uvodnih programa za učenike koji nemaju kvalifikaciju za nacionalne programe. Uvodni programi trebaju prebaciti učenike na jedan od 18 nacionalnih programa ili u radni život.

U nekim školama ima obrazovanja što se razlikuju od nacionalnih programa: posebnih varijanti, državnih obrazovanja za regrutovanje, i nacionalno priznatih sportskih obrazovanja (NIU).

Uslovi kvalificiranja za srednju školu

Pravila za kvalificiranje da bi se moglo započeti srednjoškolsko obrazovanje se razlikuju između stručnih programa i fakultetsko-pripremnih programa.

Da bi bio primljen u jednom nacionalnom programu, bez obzira na to da li je to stručni program ili fakultetsko-pripremini program, učenik mora imati dovoljan uspjeh u Švedski jezik ili Švedski kao drugi jezik, Engleski jezik i matematiku.

Za stručne programe potrebno je osim toga imati dovoljan uspjeh u još pet drugih predmeta, to jest sveukupno osam.

Za fakultetsko-pripremane programe potrebno je osim toga imati dovoljan uspjeh u još devet drugih predmeta, to jest sveukupno dvanaest.

Za ekonomski i društvenonaučni program i za humanistički program važi da četiri od onih drugih devet predmeta sa dovoljnim uspjehom moraju biti geografija, historija, poznavanje društva i vjeronauka. Za prirodnonaučni i tehnološki program važi da tri od onih drugih devet predmeta sa dovoljnim uspjehom moraju biti biologija, fizika i hemija. Za estetski program ti drugi predmeti, devet njih, su izborni.

Neka obrazovanja na estetskom području, vrhunska obrazovanja i sportski programi, mogu imati posebne uslove za prijem a ponekad i testove.

Kursevi i predmetni planovi

Švedska srednja škola je formirana na temelju kurseva. To znači da učenici uče po jedan ili više kurseva na raznim predmetima u sklopu programa. Većina kurseva obuhvaćaju po 100 poena što odgovara četiri sedmicama redovnih studija. Predmeti srednje škole i sadržaji raznih kurseva i njihovi uslovi za znanja su opisani u predmetnim planovima kojima se upravlja nastava.

Skala ocjenjivanja

Skala ocjenjivanja ima oznake A-F, gdje A je najviša ocjena i E je najniža dovoljna ocjena. F znači nedovoljan. Učenicima se daju ocjene nakon svakog završenog kursa. Postoje nacionalni uslovi za znanja za stepene ocjenjivanja E, C i A.

Struktura programa

Zajednički predmeti srednje škole su oni predmeti koji se uče od strane svih srednjoškolskih učenika. Oni su Engleski, historija, fizičko i zdravstveno vaspitanje, matematika, poznavanje prirode, vjeronauka, poznavanje društva i Švedski ili Švedski kao drugi jezik. Učenici uče zajedničke predmete srednje škole u različitim mjerama u raznim programima.

Osim zajedničkih predmeta srednje škole svaki program ima po jedan određeni broj **programsko-zajedničkih predmeta**, koji se uče od strane svih učenika na određenom programu. Oni određuju karakter tog programa.

Svi programi osim programa zdravstvene zaštite i njege imaju različite **smjerove** među kojih učenici mogu izabrati. Osim toga na svakom programu ima raznih kurseva programskog produbljavanja. U obrazovanju postoji također i individualni izbor.

U okviru individualnog izbora u stručnim programima škola mora ponuditi kurseve koji su potrebni za osnovnu kvalifikaciju za univerzitetske studije. U svim programima

učenici trebaju imati mogućnost da uče najmanje jedan estetski kurs i najmanje jedan kurs fizičkog i zdravstvenog vaspitanja u okviru individualnog izbora.

Jedan dio obrazovanja u svim programima je također **srednjoškolski završni rad**, koji će sažeti obrazovanje na tom programu. Srednjoškolski završni rad mora biti završen dovoljnim uspjehom da bi učenik dobio diplomu.

Šegrtsko obrazovanje

U stručnim programima postoji mogućnost da se bira srednjoškolsko šegrtsko obrazovanje. Učenik koji bira šegrtsko obrazovanje obavlja najveći dio svojeg obrazovanja na jednom radnom mjestu ili na više radna mjesta. Šegrtsko obrazovanje ima iste ciljeve i uslove za znanja kao i obrazovanje koje se odvija u školama.

Da bi se ojačala suradnja između stručnih programa srednje škole i radnog života postoje i nacionalni i lokalni programski savjeti.

Dvije vrste diplome

Učenik koji je završio srednjoškolski program može dobiti srednjoškolsku diplomu.

Za **stručnu diplomu** učenik treba da je učio 2500 poena od kojih 2250 sa dovoljnim uspjehom. Učenik treba imati dovoljan uspjeh u Švedski 1, alternativno Švedski kao drugi jezik 1, Engleski 5 i matematiku 1. Još jedan uslov je da učenik ima dovoljan uspjeh u 400 poena od programsko-zajedničkih predmeta i dovoljan uspjeh u srednjoškolski završni rad. Učenik može dobiti stručnu diplomu preko šegrtskog obrazovanja a i preko obrazovanja u školi.

Za **fakultetsko-pripremnu diplomu** učenik treba da je učio 2500 poena od kojih 2250 sa dovoljnim uspjehom. Učenik treba imati dovoljan uspjeh u Švedski 1, 2 i 3, alternativno Švedski kao drugi jezik 1, 2 i 3, Engleski 5 i 6, i matematiku 1. Osim toga učenik treba da ima dovoljan uspjeh u srednjoškolski završni rad.

Fakultetsko-pripremna diploma daje osnovnu kvalifikaciju za univerzitet.

Čitajte još više o kvalifikaciji za univerzitetske studije na www.skolverket.se pod *Förskola & skola* (Predškolske ustanove & škola). Zatim *Gymnasieutbildning* (Srednjoškolsko obrazovanje).

Jedan dio Evrope

Švedska srednja škola je povezana sa Evropskim kvalifikacijskim sistemima. Cilj je unapređenje pokretnosti građana između zemalja i olakšavanje doživotnog učenja.

Obrazovanje za odrasle

U obrazovanju za odrasle treba da se primjenjuju predmetni planovi i uslovi za zanje srednje škole. Obrazovanje za odrasle treba istovremeno biti fleksibilno i prilagođeno potrebama odraslih učenika.

18 programa

Stručni programi

- Program rada sa djecom i slobodnim aktivnostima – *Barn- och fritidsprogrammet*
- Građevinarski program – *Bygg- och anläggningsprogrammet*
- Elektro-energetski program – *El- och energiprogrammet*
- Program motornih vozila i transporta – *Fordons- och transportprogrammet*
- Trgovački i administrativni program – *Handels- och administrationsprogrammet*
- Zanatski program – *Hantverksprogrammet*
- Program za hoteljerstvo i turizam – *Hotell- och turismprogrammet*
- Industrijsko tehnološki program – *Industri tekniska programmet*
- Program za korišćenje prirode – *Naturbruksprogrammet*
- Ugostiteljski i prehrambeni program – *Restaurang- och livsmedelsprogrammet*
- Program za vodoinstalacije, ventilacije, sanitarije i održavanje zgrada – *VVS- och fastighetsprogrammet*
- Program zdravstvene zaštite i njege – *Vård- och omsorgsprogrammet*

Fakultetsko-pripremni programi

- Ekonomski program – *Ekonomiprogrammet*
- Estetski program – *Estetiska programmet*
- Humanistički program – *Humanistiska programmet*
- Prirodnonaučni program – *Naturvetenskapliga programmet*
- Društvenonaučni program – *Samhällsvetenskapliga programmet*
- Tehnološki program – *Teknikprogrammet*

Uvodni programi

Ima pet raznih uvodnih programa koji trebaju stvoriti nove mogućnosti za učenike bez kvalifikacije. Preko tih programa učenik treba steći kvalifikaciju za neki nacionalni program, ili pripremiti se za radno tržište ili nastaviti dalje na drugo obrazovanje.

Ovi pet uvodni programi su:

- Pripremno obrazovanje – *Preparandutbildning*
- Programsko usmjereni individualni izbor – *Programinriktat individuellt val*
- Stručna introdukcija – *Yrkesintroduktion*
- Individualna alternativa – *Individuellt alternativ*
- Jezička introdukcija – *Språkinntroduktion*

ISBN: 978-91-86529-74-1
Grafisk form: AB Typoform
Foto: Michael McLain

Skolverket